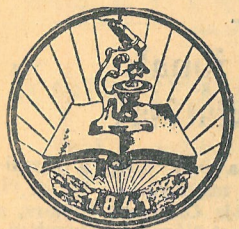

Van-e élet a bolygókon?

Ha felhőtlen tiszta időben este felnézzünk a csillagos égre, biztosan mindannyiunkban felvetődött már: vajon van-e élet más égitesten is, vajon van-e élet a Földön kívül. A kérdés már régóta foglalkoztatja az emberiséget, de a műszerek csak néhány éve érték el olyan pontosságot és érzékenységet, amely lehetővé teszi: vajon van-e élet kérdését rendszeresen vizsgálhatjuk. Az égen látható számtalan csillag közül természetesen leginkább az érdekel bennünket, hogy a Földhöz hasonló helyzetben lévő bolygókon lehetséges-e élet. Ezek vannak hozzáink legközelebb, így leg részletesebben ezeket vizsgálhatjuk.

Hogy egy égitesten a földihez hasonló növényi, esetleg állati élet kialakuljon, a következő alapfeltételek szükségesek: oxigén tartalmú levegő jelenléte és az, hogy folyékony halmazállapotú víz legyen jelen.

Ne legyen szélsőséges hőmérséklet, azaz mód legyen arra, hogy az év bizonyos részében folyékony víz álljon rendelkezésre.

Szükséges a nappal és éjszaka váltakozása. Egyrészt az élő szervezeteknek ki kell pihenni magukat, másrészt örökös éjszakában élet nem lehetséges.

Néhány éve fejlődött ki az asztrobotanika (csillagászati növénytan) nevű új tudomány, mely más égitesteken, főképpen a bolygókon kutatja az életet.

Foglalkoznak ezzel a Szovjetunióban, Amerikában és másutt is. Megalapítója szovjet csillagász, Tihirov akadémikus. Számos élettani vizsgálat következtében ma a következőket tudjuk bolygó szomszédainkról.

A Naprendszer 9 bolygója közül a Naphoz legközelebb futja pályáját a Merkúr. Mindig ugyanazzal az oldalával fordul a Nap felé, így ott 400 fokos forróság van, míg az árnyékos felén — 260 fokos dermesztő hideg uralkodik. Sem levegője, sem vize nincsen, így a Merkúron semmiféle élet nem alakulhatott ki.

Hasonlóan szélsőséges körülmények uralkodnak az 5 legkülső bolygón, a Jupitern, Saturnuson, Uránuson, Neptunuson és Plutonon. Mivel ezek sorban 5, 10, 20, 30, 40-szer távolabb vannak a Naptól, mint a Föld, csak nagyon kevés meleget és fényt kapnak. Hőmérsékletük — 150 fok alatt van, így az égitestek légkörral együtt csontkeményre fagytak. A vizsgálatok azt mutatják, hogy megfagyott légkörük legnagyobb részét mérgező anyagokat tartalmaz, így normális hőmérsékleten is alkalmatlanok lennének az élet kifejlődésére.

A csillagászok vizsgálatai szerint a Naprendszerben az „élet zónájába” három bolygó tartozik, a Vénusz, a Föld és a Mars, a Naptól számítva a 2., 3. és 4. bolygó.

A Vénusz az ég legfényesebb csillaga.

Sokan ismerik, ez az esthajnal csillag. Méretei, Naptól való távolsága csaknem egyezik a Földével, úgy, hogy a Föld ikertestvéreinek szokták nevezni. A Vénusz megfigyelése nehéz. Felszínét nem látjuk, mert vastag, felhős légkör borítja. Ez a légkör legnagyobb részét széndioxidból és nitrogénből áll, mely a földi levegőnek is alkotó része. A számunkra látható felső rétegekben csak igen kevés oxigén és vízpárárt sikerült kimutatni. Am ez nem zárja ki azt, hogy a légkör alsóbb rétegei nagyobb mennyiségben tartalmazzanak ezen életető anyagokat. Régebben úgy vélték, hogy a Vénuszon buja növényzet és állatvilág van. Azonban az újabb vizsgálatok szerint magasabbrendű élet valószínűleg még nem keletkezett. A bolygó felszínén jelenleg kémiai laboratóriumnak tekinthető, ahol most van kialakulni az élet. Tihirov lehetségesnek tartja, hogy a magas hőmérséklet ellenére is van növényi élet, hisz földi kísérletek azt mutatják, hogy a növények tudnak védekezni a magasabb hőmérséklet ellen. Ezért ha a Vénuszon vannak növények, azok okvetlenül világos, ill. fehér színűek, hogy az erős fényt és hősugárzást minél jobban visszaverjék.

A Földön az életfeltételek igen kedvezőek voltak, tehát magasrendű szerves élet fejlődött ki. Nem így a Föld körül keringő Holdon. Légköre nincs, ezért a napsütötte helyein 100 fok fölé emelkedik a hőmérséklet, az árnyékos oldalán — 100 fok alá hűl. Levegő és oxigén hiánya miatt a Holdon élet nem lehetséges. Ennek ellenére némely holdkráter alján erős napsütésben zöldes színű foltok láthatók, melyek a Nap továbbhaladása után ismét elszíntelenednek. Egyesek alacsonyrendű növényi életre gondolnak, de, hogy ezek növények, vagy csak fényben villódzó ásványok, azt senki sem tudja.

A Mars bolygó az, melyen a csillagászok szerint növényi élet már kifejlődött.

A bolygó az élet alapfeltételeivel rendelkezik. Légköre van. A víz és oxigén mennyisége kisebb, mint a Földön, de élő szervezetek ehhez alkalmazkodni tudnak. Hőmérséklete 60 fok és +20 fok között változik, a talaj +35 fokra is felmelegedik. Éghajlatát erős téli fagy és mérsékelt nyár jellemzi. A Mars vizsgálatokkor nagy távcsövekben a bolygó két sarkvidékén fehér sapkák látszanak. A fehér foltok nagysága a marsi évszakok szerint változik. Határvonaluk nyáron kisebbedik, sőt egészen eltűnik, télen előbbre nyomul. Színképelemzéssel bebizonyították, hogy a fehér foltok jégből állanak. Nyáron sötét színű rész övezi a kisebbredő fehér sapkát, mely minden bizonnyal a jég olvadásából származó víz. Amint a víz a bolygó belseje felé terjed, hatalmas zöld színű foltok keletkeznek. Ezek néha szürkéskekék, kékeszöldek, de van, hogy határozottan fűzöld színűek. Ha a marsi ósz beköszönt, a foltok sárgás, barnás színt öltenek. A jelenség nem más, mint a víz által tavasszal életre keltett, majd ősszel elhervadó növényi vegetáció. A zordabb éghajlat miatt a marsi növényzetet a Föld sarkvidéki, vagy magashegységi zuzmóhoz, törpe cserjéihez hasonlítják. Tihirov úgy véli, hogy emellett fejlettebb állati szervezetek is lehetnek a Marson, sőt értelmes lények életét is elképzelhetők tartja.

Néhány évtizede nagy érdeklődést keltett, hogy a Marson egyes vonalakat fedeztek fel.

Ezeket értelmes lények által készített csatornáknak vélték. Most a nagyfelbontóképességű távcsövekben úgy látszik, hogy ezek a felszín törésvonalai mellett esetleges hóforrások körül kifejlődött növénynávok.

1956-ban a Mars ismét igen közel kerül a Földhöz. A Szovjetunióban és az Egyesült Államokban addig elkészülő óriási távcsövek sok kétes dologra fényt derítenek majd Természetesen mind ezekre a kérdésekre végleges választ csak akkor kapunk, ha egy űrhajón elhagyhatjuk a Földet és a tudósok saját szemükkel győződhetnek meg arról, amit most a műszerek mutatnak.

Erdi Miklós vegyész-mérnök, a TIT tagja.

Mi újság a Kálvárián...?

„Hát ez valóban egy kálvária” — csúszik ki Placsek Mihályné száján, amikor az itteni életéről érdeklődők. A szobában lévő többi asszony is helyeslően bólint hozzá a fejével. Mi is tulajdonképpen az a nagy baj, ami megérlette a fenti véleményt?

Elsőnek Magyar Józsefné kezd beszélni. Arról, hogy gyakran, mondhatni mostanában naponta, zavar van a vízellátásban. Ilyenkor aztán ha mégis kell a víz, lehet gyalogolni eleget, amíg az ember egy másik kútba talál, ahol megfelelő minőségű víz van.

Egy másik bajt meg Mo'nár Istvánné mond el. Burgonyát beszerezni ebben a hónapban dehogyan lehetett volna. Salátának, spenót-

nak, vagy más zöldségjélének, ami olcsó, de tápláló is lenne, még a hírdőzője sem látni. Egy-két ládával hoznának legálább a boltba, mert ha venni akar az ember, le kell gyalogolni a városba, ami ugyancsak bajos, mert a gyerekeket — már pedig van itt gyerek szép számmal — nem lehet egyedül hagyni.

A kollektív szerződésben bent foglaltatik — így kezdi régi ismerősem, Gombás elvtárs — az is, hogy lehetővé tessék a kertgazdaság létesítését. Idáig még nem történt intézkedés. Legalább fákát ültetnének, hogy lenne valami szélfogó. — Hát ami igaz, az igaz, ahogy fejtér ide az ember a domb tetejére, majdnem elsodorja a szél.

— Bizony, valamit csinálni kéne — veszi át a fétjétől a szót Gombásné. — Az ajtókat is majd fejeltépi a szél. Igaz, hogy nem is néhez, mert rosszul szerelték be őket. Nézzé csak, valahány van a lakásban, majd kidől a helyéből. — És már mutogatja is sorba. Bizony ráférne az ajtókra is az alapos javítás.

Soroelni lehetne a többi is, ami azt igazolná, hogy a kálvárián megakadt egy kicsit az a fejlődés, ami egyébként jellemzi városunkat. De azt ne én mondjam el, hanem győződjön meg róla az illetékesek személyesen, ami annál üdösebb, mert ők azt is jobban tudják, hol kell kezdeni a munkát.

Fiatalok a fémgyűjtésben

AZ ÁLTALÁNOS iskola úttörő szép eredményeket ért el a fémgyűjtési hónapban. Eddig 80 mázsa fémot adtak át az állami begyűjtőknek. A fémek közül még 5 ezer üveget, 4 mázsa rongyot és 8 mázsa papírt is gyűjtöttek, amit a Hulladékgyűjtő Vállalat vett át.

A GÉPÉSZET fiataljai a fémgyűjtő hónap során 25 tonna vasat már átadtak a fémgyűjtőknek. További 20 tonna elszállításra vár, az 56 tonnás tervből 45-öt már teljesítették. A hátralévő 10 nap alatt a hiányzó 11 tonna vasat is elküldik.

A furunkulus története

Éjszaka van. A helyi rendelőtételeben élesen felberreg a telefon. Az inspekciós orvost kérik, hogy valakinek sürgős segítségnyújtson. — Ilyen esetben nem lehet kukoricázni, hiszen lehet, hogy élet-halálról lehet szó. Az orvos tudja kötelességét, fogja táskáját és máris siet. — Közben megfordul a fejében, hogy miről is lehet szó. Na végre megérkezett, csak a beteg ágya előtt lassít, és máris kérdi a panaszokat. A falon az óra közben mélyen kondul. Éjszaka fél 2. jellez. Aztán ismét csend lesz és ez a siri csendet már a beteg hangja töri meg. — Doktor elvtárs. Nézzé meg kérem. A nyakamon, jaj a nyakamon van egy furunkulus. Nem mondáná meg, mikor lehet felválni. Az orvos megadja a felvilágosítást, aztán nem szól semmit, megfogja a táskáját — és mert jól revelt ember — csendesen kilép az ajtón.

Hogy a fenti történet mennyire neveltető és mennyire tanulságos, azt döntsék el azok, akik hasonló panaszokkal kértek azonnali segítséget az inspekciós orvostól éjjel.

Figyelő.

Egy hét történelem

Május 20. 1795. Martinovic Ignácot és társait, az első magyar köztársasági mozgalom vezetőit kivégezik a Vermezőn.

Május 21. Született E. Berhaeren belga költő (100 éve).

Május 22. 1885. Meghalt Victor Hugo francia költő.

Május 23. 1912. A „Vörösis Csütörtök” Budapestben. A jogait követező munkásság jorradami megmozdulása.

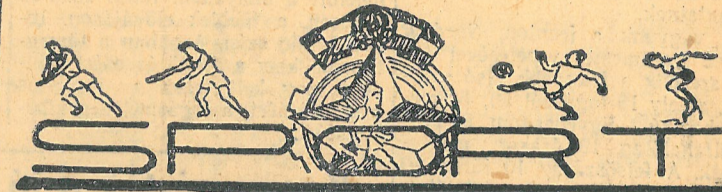
Május 24. 1905. Született M. A. So'ohov szovjet író.

Május 25. 1945. Meghalt Gy. Bednij szovjet költő.

Május 26. 1905. Ivánovo-Voznyeszszkben megakadt a munkások küldöttek első tanácsa.

VÁRPALOTAI Bányász

A Városi Pártbizottság hetilapja Felelős szerkesztő: Gara György Felelős kiadó: Kertai Sándor Szerkesztőség: Várpalota Bányászpremgyévi Nyomdával, Veszprém Felelős vezető: Steller Ferenc

Nagyanizsai Bányász—Várpalotai Bányász 5:0 (2:0)

Nagyanizsa. 3000 néző. A várpalotai csapat a következő felállásban játszott: Mórocz — Kazári, Zsoltér, Ikládi — Di Giovanni, Flamm — Boros, Kovács, Szabad.

Terbe, Füzér. Gyenge iramú játék. Bár a palotai csapat a mezőnyben szépen játszott, kapusának hibái miatt súlyos vereséget szenvedett. Jó: Zsoltér, Di Giovanni, Boros.

Torna

Múlt vasárnap zajlott le Budapesten az 1955. évi alapfokú tornász csapatbajnokság országos döntője, ahová tornászaink is jelentkeztek az előző versenyek alapján. Csapatunk igen jól szerepelt és nyugodt gyakorlatokkal a harmadik helyen végzett és csupán 1 század ponttal maradt el a második helyezettől.

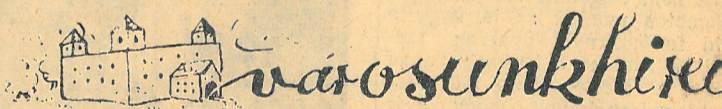
Igy csapatunk minden valószínűség szerint résztvesz a június 4—5-én rendezendő SZOT döntőn is, ahol az ország legjobb csapatai fognak küzdeni az első helyért. Pintérné, Somlai Eva és Sillinger Mária összeállított csapatnak és edzőjüknek, Hankó Géza sporttársnak további jó szereplést kívánunk. Récsy József T. T. Sz. elnök.

Atlétika

Vasárnap rendezte a szakszervezet ézevi sportünnepeit. Az üze-mi dolgozók kis számban vettek részt az ünnepeken, szerencsére ezen a napon tartották a Bányász S. E. atlétikai pályabajnokságát, melyen a hazai atlétákön kívül Pusztavám, Ajkacsinger, Nádasládány és Bodajk versenyzői is résztvettek.

Az elért eredményeket nagyban befolyásolta a szeles idő és a pálya rossz állapota. A versenybíró-ság feladatát jól látta el. A Várpalotai Bányász atlétái a következő eredményeket érték el: 100 méteres

ifjúsági: 1. Nubauer 12,1; 400 méter ifi: 1. Lóczi 59; 1500 méter ifjúsági 3. Sajó István; 3000 méter ifjúsági: 1. Borbély; 3000 méter felnőtt: 1. Mészáros (üzemi dolgozó); távolugrás ifjúsági 2. Kovács 515 centi; magasugrás: 1. Sági 153 centiméter, Körösi Miklós súlylökésben második, diezkoszvetésben első lett. Lányok közül Szeleke Mária 800 méteres eredménye jó. Egyéni-leg Sajó István, a vájáriskola növendéke a nálánál sokkal jobb futók között városi csúcseredménnyel lett a harmadik 1500 méteren.

A Bányász bejáratával szemben lévő garázs mellé nagy irodaházat építenek. Így az autogarázs többi helyiségét is berendezik a gépkocsivezetők ideiglenes szállóhelyéül.

UJ ÜZLET nyílik a városban. A Dankó-utca sarkán, a volt Kis-féle üzletben fűszer- és csemegebolt nyílik a jövő héten. Ezzel az új üzlettel növekedik Várpalota árúellátása.

A KULTÚROTTHON fotószak-köre értesíti a fotókedve'ket, hogy május 15-ével új tanfolyam indul be. Lehet még jelentkezni.

A VÁROSÍ TANÁCS köz'i, hogy 24-én délután 6 órakor a Tűzép irodájában Király József, 25-én délután 6 órakor a Felsőházi leány-szállóban Haicsik Istvánné, ugyancsak 25-én délután 6 órakor az I. kerületi tanácsházán Bakai István tanácsagyi beszámolót tart.

A VÁROSÍ TANÁCS a második negyedében több ezer forintot költséggel építi a várost. A hullaház körülkerítéséhez, tereprendezéséhez 9000 forinttal járul hozzá. Itt parkot is készítenek.

A TANÁCS a Rákosi-telpi gyalogjárda építésére 3000 forintot fordít. Ezt most a második negyedében be is fejezik.

A NYÁRI IDŐSZÁMITÁS vasárnap, május 22-én 2 órakor lép életbe. Az órákat 2 órakor 3 órára kell előre igazítani.

A PETŐFI SZALLÓN 20-án, Kossuth-szállón 21-én, a DISZ-ben 22-én a „Határtalan melódiák” című filmet adják.

AZ UJ Bányamentő állomás külső építési munkáit befejezték. A tető szerkezetét most tesszik fel, a közeljövöben megkezdődnek a belső munkálatok.

A SZABADSÁG Kultúrothton pöntektől hétfőig „Riadó a cirkuszban” című német filmet játssza.

A FÖTÉR építése, illetve betonozása tovább folyik. Csaknem az egész Fötér belonozása kész. Erre még bitumen jön. A munkát előreláthatólag augusztusban fejezik be.

A SZABADTÉRI SZINPAD építése megkezdődött. A KTSZ dolgozói azon vannak, hogy minél előbb újra a közönség rendelkezésére álljon a szabadtéri színház.